

Zagrozenie fiskalne jednostek samorządu terytorialnego

Z | F

J

Paweł Galiński

**Zagrożenie fiskalne jednostek
samorządu terytorialnego**

Uwarunkowania
pomiar
ograniczanie

—

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2021

S | T

Recenzent
prof. dr hab. Marzanna Poniatowicz

Redaktor Wydawnictwa
Katarzyna Ambroziak

Projekt okładki i stron tytułowych
Studio Spectro

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana ze środków
Prorektora ds. Badań Naukowych Uniwersytetu Gdańskiego
w ramach Programu Publikacyjnego Uniwersytetu Gdańskiego
oraz Dziekana Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-334-9

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	9
Wstęp	11
Rozdział 1	
Zagrożenie fiskalne jako przedmiot badań w ekonomii i w teorii finansów	23
1.1. Bezpieczeństwo finansów publicznych i stabilność fiskalna w koncepcji zrównoważonych finansów publicznych	23
1.2. Istota i złożoność zagrożenia fiskalnego w finansach publicznych	37
1.3. Modele i wskaźniki wykorzystywane do identyfikacji zagrożenia fiskalnego kraju	59
1.4. Relacje fiskalne pomiędzy rządem a samorządem terytorialnym jako uwarunkowanie kształtujące zjawisko zagrożenia fiskalnego	71
Rozdział 2	
Istota zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego – uwarunkowania oraz metody i wskaźniki oceny	89
2.1. Istota zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego oraz jego wymiar finansowy i ekonomiczny	89
2.2. Zagrożenie fiskalne jednostek samorządu terytorialnego jako przejaw dysfunkcji w obszarze zarządzania	105
2.3. Ryzyko w działalności jednostek samorządu terytorialnego, jego rodzaje i związki z zagrożeniem	119
2.4. Płaszczyzny, metody i wskaźniki oceny zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego	126
Rozdział 3	
Systemowe rozwiązania ograniczania zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego – doświadczenia międzynarodowe i instrumenty stosowane w Polsce	169
3.1. Systemowe rozwiązania <i>ex ante</i> ograniczania zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego w wybranych krajach	169
3.2. Systemowe rozwiązania <i>ex post</i> ograniczania zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego w wybranych krajach	177
3.3. Systemowe rozwiązania w zakresie ograniczania zagrożenia fiskalnego jednostek samorządu terytorialnego w Polsce – próba systematyzacji	200

Rozdział 4

Aspekty dochodowe zagrożenia fiskalnego

jednostek samorządu terytorialnego w Polsce	233
4.1. Zasady finansowego zasilania jednostek samorządu terytorialnego w kontekście ograniczania ich zagrożenia fiskalnego	233
4.2. Samodzielność dochodowa jednostek samorządu terytorialnego i jej wpływ na zagrożenie fiskalne	239
4.3. Potencjał dochodowy i finansowy jednostek samorządu terytorialnego jako czynniki determinujące ich zagrożenie fiskalne	244
4.4. Preferencje podatkowe jako czynnik determinujący potencjał dochodowy oraz zagrożenie fiskalne jednostek samorządu terytorialnego	265
4.5. Dysfunkcje w gromadzeniu dochodów przez jednostki samorządu terytorialnego jako czynnik wpływający na zagrożenie fiskalne	274

Rozdział 5

Aspekty wydatkowe zagrożenia fiskalnego

jednostek samorządu terytorialnego w Polsce	283
5.1. Zasady wydatkowania środków budżetowych przez jednostki samorządu terytorialnego w kontekście ograniczania ich zagrożenia fiskalnego	283
5.2. Samodzielność wydatkowa jednostek samorządu terytorialnego i jej wpływ na zagrożenie fiskalne	288
5.3. Wielkość i struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego i ich wpływ na zagrożenie fiskalne	297

Rozdział 6

Mechanizmy limitacji deficytu budżetowego i długu

jednostek samorządu terytorialnego w Polsce analizowane

z perspektywy ograniczania ich zagrożenia fiskalnego	317
6.1. Analiza mechanizmów limitacji deficytu budżetowego i długu jednostek samorządu terytorialnego obowiązujących w polskim systemie prawnym do 2013 roku	317
6.2. Analiza mechanizmów limitacji deficytu budżetowego i długu jednostek samorządu terytorialnego obowiązujących w polskim systemie prawnym od 2014 roku	332
6.3. Niestandardowe instrumenty zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego jako źródło ich zagrożenia fiskalnego	343

Rozdział 7

Ocena zagrożenia fiskalnego gmin i miast na prawach powiatu w Polsce

oraz identyfikacja czynników determinujących to zjawisko

.	353
7.1. Charakterystyka metodyki badania	353
7.2. Pomiar zagrożenia fiskalnego gmin i miast na prawach powiatu w Polsce	361
7.2.1. Opis metody badawczej wyznaczenia wskaźnika zagrożenia fiskalnego gmin i miast na prawach powiatu i ich klasyfikacji według poziomu tego zagrożenia	361

7.2.2. Wyznaczenie wskaźnika zagrożenia fiskalnego gmin i miast na prawach powiatu w Polsce i klasyfikacja badanych jednostek	373
7.3. Identyfikacja czynników determinujących zagrożenie fiskalne gmin i miast na prawach powiatu w Polsce	390
7.3.1. Opis metody badawczej wykorzystującej modele logitowe wielomianowe uporządkowane	390
7.3.2. Oszacowanie modeli logitowych wielomianowych uporządkowanych z założeniem częściowo proporcjonalnych szans	402
Zakończenie	435
Bibliografia	447
Akty prawne	497
Spis rysunków	499
Spis tabel	500